

Zakladatelem vltavotýnského rodu Puchmajerů, z něhož vyšel náš český básník a velký buditel, byl **Pavel Puchmajer – mistr jirchář**. Do Týna nad Vltavou přistěhoval se bezpochyby na lom sedmnáctého věku. Roku 1709 pracoval své dílo v městské valše jirchářské a při každém hlavním pololetním počtu kladl za užívání této vodní dílny pět zlatých. Živnost, kterou v tom čase pěstil se synem Antonínem, skýtala mu ročního výtěžku asi 40 zlatých rýnských. Dobrým zdrojem výživy jim byla i úroda ze čtyřiceti strychů rolí při jejich gruntu čp. 246. Ještě většího pozhnání dočkal se mistr Pavel Puchmajer v rozkvětu svého potomstva. Vedle nejstaršího syna Antonína, dcery Alžběty a dorůstajícího Filipa Jakuba zanechal při své smrti roku 1725 dva nedospělé pacholíky – Jana Baptistu a Kašpara Melichara a tři dcerky: Marii Rosu, Annu Marii a Helenu Rosu.

Syn Pavlův Antonín byl roku 1725 hotovým mistrem cechu otcova. Živil se samostatně ve vlastním domku v ulici Dolního Brašova nedaleko Vltavy. Povahy byl však ještě nestálé, způsobuje rodičům dosti hořkosti. V únoru 1725 tak poseděl osm dní v místní šatlavě „...že času nočního veliké povyky činil a rychtáři podvakrát na krchov utekl“. Brzy potom umíral otec Antonínův v žalu. Když 17. července toho léta „...činil oustní vůlí a za dědičku a plnomocnou hospodyní až do zrostu Jana a Kašpara ustanovil svou manželku, byť i ona se vdala. Kdyby pak syn Filip Jakub měl se oženiti, tehdy mu máti vydati má 50 zlatých do živnosti na porážku jeho budoucího přídělu.“ Dále dělily se Pavlovy dítky rovným dílem ovšem kromě Antonína a Alžběty. Ty otec z dědictví vyvrhl pro přestoupení „...příkázání Božího“. Po smrti Pavlovy držela živnost vdova. Ale také syn Antonín pracoval k své ruce a z otcovského pokárání nebral si, tuším, mnoho k srdci. Léta 1726 seděl zase den v šatlavě, že nazval Řehoře Pavlíčka, váženého měšťenína, škůdcem svým. V následujících časech, pokud tedy jde o akta soudu rychtářského, není více zaznamenán.

Z manželství tohoto **Antonína Puchmajera s Voršilou** vyšli synové Josef (*1725) a Karel, zrozený 2. listopadu 1735. Oba bratři zůstali v Týně nad Vltavou a živil se pod vlastními krovy v Dolním Brašově. Karel v rožním domě čp 246 a Josef podle špitálu v domku čp 228. Účinné lásky ale mezi bratřimi nebyvalo. Roku 1767 pohaněl Karel Josefa do radní světnice před konšely pro dluh 92 zlatých rýnských. Na občanskou čest a mravopočestný život byl Karel Puchmajer, zdá se, velmi žárlivý. Roku 1763 způsobil si dlouhý spor, obviniv poutivého mládence Václava Kunu z noční návštěvy u panny Joanny Procházkové. Obžalovaná panna sice nezapírala, ale hájila se, že návštěva byla při světle a ve vši počestnosti. A tak na konci sporu „commissio curialis Karlovi Puchmajerovi pod velkým trestem pokutou zapovídá o tom kde mluvit a jej Václava Kunu v neslušně vymyšlené podezřelosti držeti...“.

Dne 12. října 1767 oženil se **Karel Puchmajer s Annou Metlovou**. Z tohoto sňatku se manželům dne 7. ledna 1769 narodil synáček **Antonín**, posléze farář v Radnicích u Plzně a organizátor české školy básnické, budoucí redaktor pěti almanachů, překladatel, jazykovědec a autor teoretických prací o poesii. Psal se též Buchmaier, Puchmayer, Puchmír. Kmotrem při křtu pacholátka byl Vojtěch Chrášťanský, nejbližší to soused domu otcova a svědek při svatbě rodičů. Svědkem křestním byl Antonín Aukrop a paní Barbora Skluzáková, bohatá soukenice z náměstí. Své vlastenecké jméno Jaroslav přijal básník na počest Šternberků. Jako kaplan mj.působil také ve Ktiši, Prachaticích a Kamenném Újezdě na Českobudějovicku.

Jedna z dcer Karlových, básnickových sester – Joanna – vdala se r. 1802 za Jakuba Rattaye, syna Antonína Rattaye. Dítky druhé dcery – Marie provdané Veselé, byly dědici básníka Puchmajera, zesnulého v Praze 29. 9. 1820. K jejich žádosti podniklo se v letech 1820 – 1824 zvláště pilné šetření pro ztrátu zlatého prstenu, který zemřelému básníku kdysi věnovala ovdovělá ruská carevna, rozená vévodkyně z Württembergu, druhá manželka cara Pavla. Skleněný pohár z tohoto dědictví pietně choval se v pražské rodině dnes již zvětšeného Aloise Masáka, týnského rodáka a vrchního inspektora státních drah.

Nejcennějším klenotem po velikém Čechu – rodným domkem téhož – chlubil se občané v Týně nad Vltavou. Dne 31. října 1870 ozdobil jej deskou pamětní a od těch časů při každém národním projevu uctili také místo, kde stála kolébka osvíceného vlastence. Krutou ránu přinesl Týnu 28. říjen 1899, když prudkým ohněm sežehnut byl dřevěný štít střechy domovní a současně vzalo zkázu i starožitné zdivo. Nové úhledné stavení, jež nedávno vyrostlo na významném spáleníšti, nese opět zachráněnou desku pamětní. Není však již rodným domem Puchmajerovým.

(1931)